

Sherman Pál

9 éves koromban elvesztem a határsávbán

Az első dolog amit tudtam anyukám szándékáról az volt, hogy bejelentette hogy a János (mostohaapám) megszökött...egy ismerőse mondta neki, hogy az első este a forradalom után, indult délre, Olaszország felé, Jugoszlávián keresztül. Nem szólt nekünk semmit, nem köszönt, nem hívott, csak fogta magát és beült a teherautójába és ment. Több hír nem volt róla, de az ismerős a legjobb barátja volt és elhittük. Zavarta hogy János nem szólt a feleségének (anyámnak), azért jött hozzánk, hogy megmondja, ne várjuk hazajönni.

Anyám nem tudott dönteni hogy meneküljünk-e vagy nem....nagyamám öreg volt, én pedig túl fiatal... nagy teher lett volna neki egyedül cibálni minket, és még hozzá mindent ott hagyni amit az életébe összeszedtek. Nagypapám már meghalt pár évvel azelőtt, rákba, és bár jól ellátott minket a háború előtt (a Budapesti tőzsde titkára volt, nagyon szépen tartott értékes részvényeket amiknek millió forint értékük volt, egy fillért nem értek amikor a tőzsde megszűnt a háború kezdetén, és minden pénzét elvesztette) már csak egy kis nyugdíja maradt szegénynek, és anyukámnak kellett tartani mindenkit a fizetéséből. János kezdett segíteni valamit, de hát otthagyt és elment ő is....nem sok maradt. Akkor döntötte Anyu el, hogy a fenébe minden...menjünk amíg lehet, mert az oroszok jöhetnek vissza.

Útnak Indultunk

Persze nekem nem mondta, hogy mi a szándéka, biztos félt hogy gyerek vagyok, talán kinyitom a nagy szám amikor nem szabadna és elkap az ÁVO minket....vagy ilyesmi. Nem is csodálom, hogy nem bízott egy 9 éves gyerekbe, pedig bízhatott volna, mint meglátni később. Mindenesetre, annyit mondott csak nekem hogy elmegyünk egy kis szabadságra nyaralni valahova, de nem értettem, hogy miért kellett késő este gyorsan pakolni és indulni, amikor másnap reggel is jó lett volna. Anyu akkor felhívott egy közeli barátját akinek kocsija volt hogy vinne minket ki a pályaudvarra, nem akart taxit fogadni. Kérdeztem hogy miért kell szállítás, a Nyugati egy köpésre volt tőlünk, meg nagymama is tudott volna odasétálni, de nem felelt, és a végén láttam, hogy a Keletre vittek bennünket. Én persze azt hittem hogy akkor kelet felé megyünk.....

János családja Gergely-Ugornyába laktak, nem messze az orosz határtól. Biztos lettem hogy szegény anyám meghülyült, de bíztam benne mert tudtam hogy muszály! A mai napig nem értem hogy miért mennek a vonatok keletre a Nyugatiból, és nyugatra a Keletiből, de biztos van erre egy ok :)

Nem emlékszem meddig tartott az út, arra sem hogy hol szálltunk ki vagy hol voltunk. De tudtam a falu nevét akkor, és a "rokon" nevét is, akit látogattunk. Csak amikor már bent voltunk a "rokon" házába, anyu megsúgta hogy ez az ember fog bennünket elkísérni a határig másnap este.

A következő nap vacsora után ágyba fektettek rögtön, hogy aludjak mert később fel kell kelnem és nagy erő fog majd kelleni az útra ami előttünk áll. Mindenki más is lefeküdt, de én nem voltam álmos, titokban találtam egy könyvet és olvastam egy kicsit. Éjjel felé felkeltettek mindenkit és mondták hogy nagyon melegen öltözzenek fel mert havazik kint és nagyon hideg lesz az éjszaka.

Hidegéjszaka

A vezető megszámlálta hogy mindenki ott van és kivezetett bennünket a falu végére, onnan pedig be az erdőbe. Nagyon sötét volt, csak nagyon kis hold látszódott, ami jó nekünk, közölte a vezető. Mindenkinek szólt hogy semmi beszéd ettől a ponttól tovább, nekem pedig mondta hogy miután anyukám támogatta a nagymamám és el volt foglalva, maradjak az oldala mellett, nehogy elveszek. Mi ketten előrementünk mert nézni akarta hogy milyen az út előttünk. Az út csak egy kis ösvény volt a fák között, láthatatlan a hótól, de a vezető tudta hogy hol van és merre megy, láttam hogy nem először tette meg ezt az utat. Amikor egyedül voltunk a többiek előtt, mondta hogy nagyon hideg lesz majd később, de semmiképpen ne menjek közel a szénakazalokhoz amiket később látni fogunk, mert azokba szoktak a büdös ÁVÓ-sok bújni, és akkor nem csak elkapnak, de mindenkit veszélybe is hozhatnak.

Akkor visszamentünk a csoporthoz, hogy lássuk, minden rendben van-e. Az elején nem volt sok baj; de egy óra múlva a csoport kettőbe szakadt, a fiatalabbak egyre előre az idősebbektől, akik kezdtek fáradni. Bár nem havazott már, az egész föld tele volt hóval, ahova csak nézett az ember. Valamennyire világosította a sötétséget.

Én maradtam a vezetővel, a leg fiatalabb voltam és nem egy fáradó fajta, élveztem a kalandot is. Hátra maradtunk az idősebbekkel és megtaláltam anyut és nagymamát. Egy darabig velük maradtam és segitettem; nagymamám kezdett nagyon elfáradni de a vezető nem engedett pihenni többet mint 5 percet, mert azt mondta (súgva persze) hogy ez volt a legveszélyesebb része az útnak, jártak a határőrök és az ÁVÓ-sok gyakran, kerestek menekülőket mert elkaptak egy csoportot nemrég errefelé, tehát nem lehet pihenni, de a határ csak fél óra már innen, és a másik oldalon majd lehet pihenni és enni, ott vár a Vörös Kereszt és egy kórház is, ha kell. Ez mindenkinek új erőt adott és megint nekimentünk frissebben, agyunkban semmi más mint hogy szabadok legyünk.

Megint elkezdett havazni, és lelassult a haladás, legalább is, a második csoportba. Nagymamám már nagyon fáradt volt, szegényke....anyu alig bírta támasztani, én bírtam de túl alacsony voltam :) De mentünk, csak nagyon lassan. Anyu szólt hogy menjek előre a vezetőhöz és kérjem meg hogy lassítson le egy kicsit miattunk.

Különváltam A Csoporttól

Én szaladtam előre....jót tett futni, olyan borzalmas hideg volt...nemsokára elhagytam az első csoportból a lassúkat, akik mégis gyorsabbak voltak mint a második csoport....de ezek voltak akiket utoljára láttam. Elöttem eltűnt az ösvény a hó miatt....nem láttam lábnyomokat a sötétségbe, bár lehajoltam és kerestem. Gondoltam, jobb ha vissza megyek a többiekhez, a vezető majd megtalálja ismeri a terepet. De már a saját lábnyomaim is kezdtek eltűnni mögöttem, és rövid időn belül nem láttam egy lábnyomot se....se embereket. Megálltam és hallgattam, de csak a szél fújását hallottam, semmi emberi hangot. Akkor tudtam hogy elvesztem.

Nem mondom hogy nem féltém, de összeszedtem magamat. Visszaemlékeztem mindenre amit mondtak az út előtt...hogy nem szabad beszélni, tehát nem kiabáltam segítségért. De nem tudtam egy helybe megállni mert tudtam hogy megfagyok, hát kezdtem menni abba az irányba ahol gondoltam hogy lehetnek. Az volt a fő hogy mozogjak és meg ne álljak. Közbe kerestem lábnyomokat a földön, de csak tiszta havat láttam. Nem hallottam hangokat. Tudtam hogy esetleg messzebb megyek el a csoporttól, de megállni nem volt egy lehetőség.

Szénakazal

Járkáltam megállás nélkül legalább egy pár órát mielőtt megláttam egy szénakazalt. Nagyon kedvem volt oda menni és bebújni, de emlékeztem arra amit mondott a vezető, és nehéz szívvel kikerültem jó messziről, nehogy meglásson valaki aki benne bújna. Nemsokára rá, láttam egy falusi házat, de sötét volt, semmi fény, nem jött füst a kéményből, nem mertem kopogni, esetleg az volt az ÁVÓ őrház. Azt is kikerültem, ugyanolyan fájó szívvel.

Még egy órát haladtam előre, most már rettenetesen fáradt voltam, mert meg nem álltam egy percre mióta elvesztettem a csoportot. Tudtam, hogy ők már rég elérték a határt, és nagyon szomorú lettem amikor rá gondoltam hogy anyám mit gondolhat hogy velem történt. De nem tehettem semmit erről, csak próbálni élve maradni reggelig, és találni egy utat és vissza menni abba a faluba ahonnan kezdtük az utat. Más reményem nem volt.

Nem álltam meg egyszer sem, jártam egész éjszaka hogy melegítsem magamat...ittam havat ha szomjas voltam, étvágyam nem volt....még a vastag kabát se segített a hidegtől ami szinte hidegebb lett....néha futottam egy kicsit fáradt lábakkal hogy meleget lihegjek. Nem féltettem magamat, de nagyon aggódtam anyukám és nagymamám miatt, reméltem hogy sikeresen elérték a határt.

Óvatosságom leengedtem egy kicsit és csak hagytam hogy a lábaim vigyenek, nézés nélkül. Emiatt majdnem beleszaladtam egy magas határőr toronyba, amiről figyelmeztettek az út előtt. Szerencsére olyan sötét volt, hogy ők is biztos nem láttak engem ahogy én nem láttam a tornyot az utolsó percig.

Torony És Országút

De ha torony van, akkor határ is van, mondtam magamnak, és nem lehet messze. Végre megálltam 2 percig pihenni, és új erővel nekimentem megint, csak azt nem tudtam, hogy milyen irányba kellene mennem.

Kerestem nyomokat hogy merre menjek, de a hó mindent eltakart...hát fogtam egy irányt és arra mentem. Egy fél óra után tudtam, hogy az nem volt jó, de folytattam, csak valahova kijutok. Így jártam még egy órát amíg lassan jött a hajnal, és kezdtem látni a világosságba, viszont most a fák között mertem csak járni nehogy meglásson valaki, mert fogalmam nem volt merre jártam.

Úgy egy fél órával a hajnal után, rátaláltam egy országútra, persze semmi jel hogy merre mi és már fogalmam se volt hogy milyen irányba haladok. Elkezdtem menni csak és figyelni jövő autókra. Legalább egy fél órát mentem mielőtt jött egy kocsi, és integettem de nem állt meg. Na, le van szarvasbőrrel takarva. Nemsokára utána jött egy másik kocsi, de ez megállt. Benéztem óvatosan hogy katona ül-e benne, de csak egy parasztnak kinéző ember volt. Megkérdezte, hova megyek, és megmondtam a falu nevét. Akkor miért megyek erre, kérdezte az ember, az a másik irányba van. Mondtam hogy eltévedtem és megköszöntem, kezdtem menni visszafelé, de nem engedett, mondta hogy üljek csak be, majd elvisz. Lehet hogy látta mennyire fáztam. Beültem és 20 perc múlva ott voltunk a faluba. Megismertem. A házhoz akart vinni (ahol azt hitte hogy lakom) de nem engedtem, még mindig gyanús voltam hogy talán ÁVO lehet, és a végén elengedett, látta hogy nem árulom el a lakóhelyemet. Amikor eltűnt, lassan visszaemlékeztem, hol volt a vezető háza és megtaláltam. Vonakodva kopogtam az ajtón.

Újból A Faluban

A felesége nyitotta ki az ajtót, és rögtön megismert az előtti estéről. Nagyon meg volt lepve, de nem tudta mi történt és ment hívni a férjét, aki most ment ágyba mert nappal aludt és éjszaka vezetett embereket át a határon. Pár perc múlva megjelent a vezető, és majdnem elájult amikor meglátott....már feladott minden reményt hogy élve látna. Nem is tudta hogy elvesztem amíg el nem érték a határt, amikor kiderült hogy ő azt hitte én anyukámmal maradtam, anyu pedig azt hitte én a vezetővel járok, elől. Amikor látták hogy nem vagyok a csoportba sehol, anyu összeesett, és elvitték a kórházba ahol teletöltötték nyugtatóval, annyira oda volt. A vezető bár keresett úton visszafelé, tudta hogy reménytelen volt megtalálni engem a sötétségbe.

Rögtön adtak valamit enni miközbe fűtöttek nekem egy meleg fürdőt, és amikor mindennek vége volt, ágyba tettek és engedtek aludni estig. Azon az estén elindultam egy új csoporttal a határ felé, de most alig engedte el a kezemet a vezető az egész úton amíg el nem értük a határt.

Ausztria És Anyám

Az osztrák oldalon a határnak állt egy óriási nagy tábor sátrakkal amit az osztrák állam segítségével a Vörös Kereszt felállított a menekülteknek. Ezrek és ezrek mentek át azon a táboron mert a legtöbb menekültek Ausztriába mentek, az egyetlen nyugati ország, amivel Magyarországnak határa volt. A vezető keresett egy magasrangú tisztviselőt és elmondta, hogy mi történt és ki vagyok. Nem tudta még akkor, de az egész tábor hallott rólam és tudták hogy azelőtt éjszaka egy 9 éves srác elveszett az úton; amikor a tisztviselő hallotta hogy én vagyok, félbevágta a vezető meséjét és azonnal magával vitt egy nagy sátorba ami a kórház részébe állt, és elvitt egy ágyhoz ahol láttam anyám fekszik egy rettentő arckifejezéssel (a sok nyugtató miatt), kiabálva németül hogy: Ez a fia, kérem? Ez az a gyereke Anyám rámnézett, egy óriásit síkított, és akkor

láttam életemben először és utoljára, hogy egyből elájult. De percek múlva ott volt a nagymamám is, aki józanabb volt valamivel, aki anyukámat támasztgatta a kórházban hogy ne adja fel a reményt (anyu már mindent elképzelt, hogy elkapott az ÁVO, kínoztak, meggyilkoltak stb.) és beszélt a tiszttel, mondta hogy igen, én vagyok a hiányzó gyerek, mire a tiszt egy perc alatt intézkedett és ágyba találtam magamat egy óriási meleg vacsorával, képeskönyvvel és, először életemben, igazi csokoládéval, de annyival hogy alig bírtam vele :) Majdnem mindenki abban a kórházba jött és adott valamit nekem és csókoltak és vigasztalták anyut aki még mindig szenvedett a nyugtatóktól és csak félig volt józan, hogy ne féljen és aggódjon már többet, megjött a fia, egyben, ártatlanul, és hogy igyon sok vizet mert egy vödörnyi könnyet kisírt magából az utolsó 24 órán át.....

Utószó

Nem itt volt a vége ennek a történetnek. Másnap elhagytuk a tábort (amikor az orvos érezte hogy anyukám kész menni) és Bécsbe mentünk várni amíg helyet találtak nekünk egy lágerban Salzburgban, ahol gyűjtötték a menekülteket amíg tovább mentek máshova: Kanadába, Amerikába, Angliába, Ausztráliába. Ahogy sétáltunk a város közepén, anyu rámutatott egy olyan póznára, amin a hírek összefoglalóját mutatták. Németül volt, persze, de mind a ketten beszéltünk tökéletesen németül. Az volt kiírva nagy betűkkel: "Elveszett 9-éves fiút megtaláltak 24 óra múlva a magyar határon!"

Kiderült hogy híres voltam Bécsben, tele voltak az ujságok rólam és hónapokkal utána megtudtuk hogy csináltak egy filmet is erről a történetről. De sose láttam a filmet, mire kijött mi már úton voltunk Bremen-be, Németországba ahol hajóra tettek minket és pár száz mást és indultunk az utolsó utazásunkra ami Ausztráliába végzett.

Sherman Pál

1957 májusában Sydney, Ausztráliába ért, ahol azóta is él. Szolgált az ausztrál hadseregben, majd 1967-től 2000-ig a Globus Group cég vám és hajóügynökségi igazgatója volt. Szabadidejét számítástechnikával és bridzsezéssel tölti, sőt Ausztrália 20 legjobb bridzselői közé tartozik. 1973-ban látogatott először vissza Magyarországra, és azóta többször volt.

Édesanyja is többször volt 1988-ban bekövetkezett halála előtt. Nagymamája sajnos két évvel Ausztráliában érkezésük után húnyt el, de nem mielőtt sikerült másik lányával Évával találkoznia, és Wendy és Christina unokáival.

Bár János mostohaapja is kikerült Ausztráliába, kapcsolatuk megszűnt és eldöntötte Pál, hogy a Sherman nevet veszi fel a befogadó angolszász országában.